

CATECHETISCHE PREEK
BIJ DE AANVANG VAN DE HEILIGE EN GROTE VEERTIGDAGENTIJD

+ **BARTHOLOMEOS**
DOOR DE GENADE GODS
AARTSBISSCHOP VAN CONSTANTINOPEL, HET NIEUWE ROME
EN OECUMENISCH PATRIARCH
AAN DE GANSE KERKGEMEENSCHAP,
GENADE EN VREDE VAN CHRISTUS ONZE VERLOSSER,
ZIJ MET U, ALSOOK WENSEN, ZEGEN EN VERGEVING

* * *

Eminenties en Excellenties broeders hiërarchen en geliefde kinderen in de Heer,

De genade van onze God van liefde laat ons nogmaals toe de geestelijk heilzame periode van het berouwvolle Triodion in te treden en de Heilige en Grote Vasten te doen aanbreken; de arena van ascetische strijd bestaande uit hemelse gaven en de vreugde van het Kruis en de Verrijzenis. Tijdens deze gezegende periode worden de spirituele rijkdom en dynamiek van het kerkelijk leven helder geopenbaard, alsook de heilbrengende aard van al haar uitingen.

We hebben al veel geleerd van de doodlopende zelfingenomen trots van de Farizeeër; van het steriele moralisme en de hardvochtigheid van de oudste zoon in de Parabel van de Verloren Zoon; van de ongevoeligheid en de veroordeling op de Dag des Oordeels van diegenen die zich niet bekommerden om de *«geringsten van Zijn broeders»* die honger hadden, dorst leden, vreemdelingen waren, naakt, ziek en gevangen zaten. Bovendien werden ons de waarde en de kracht van nederigheid en berouw, van vergeving en barmhartigheid geopenbaard, als houdingen die de Kerk ons nadrukkelijk aanspoort te cultiveren in de periode die voor ons ligt.

De Heilige en Grote Vasten is een welkome tijd van geestelijke, mentale en fysieke catharsis en discipline, die – zoals we zojuist hoorden in de voorgelezen perikoop – we doormaken door te vasten, zonder *«dat anderen het zouden zien»*, en door onze broeders en zusters te vergeven: *«Want als gij aan de mensen hun fouten vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven»* (Mt. 6:14). Dit is tenslotte wat we elke dag belijden in het Onze Vader, wanneer we zeggen: *«En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren»* (Mt. 6:12).

Gisteren, zaterdag van het Kaasderven, eerde de Kerk de nagedachtenis van de heilige mannen en vrouwen die schitterden met hun ascetisch leven. Heiligen zijn niet alleen modellen voor de gelovigen in de goede strijd van het leven in Christus en volgens Christus. Zij zijn ook onze medereizigers, vrienden en helpers in de ascetische arena van vasten, berouw en nederigheid. We zijn niet alleen in onze strijd. We hebben immers God, die ons aanmoedigt en zegent, de heiligen en martelaren die ons steunen, en vooral de allerheiligste Moeder Gods, die voor ons allen de voorspreekster is bij de Heer. Heiligheid

is bewijs van de kracht van Gods genade en de menselijke samenwerking in de Kerk, die plaatsvindt door deelname aan de heilige sacramenten en het vervullen van de goddelijke geboden. Er is geen «kosteloze vroomheid» of een «gemakkelijk christendom», net zoals er geen «wijde poort» of «ruime weg» is die naar het hemelse Koninkrijk leidt (Mt. 7,13-14).

De Kerk herinnert ons er voortdurend aan dat verlossing geen individueel, maar een kerkelijk gebeuren is, een gemeenschappelijke discipline. Tijdens de grote en heilige vastentijd, beschermd door God, wordt beklemtoond dat de deelname aan het leven van de gemeenschap belangrijk is voor het spirituele leven van de gelovige, in het christelijke gezin en de parochie, of eventueel in het monastieke leven. We willen de functie van het christelijke gezin als levensgemeenschap benadrukken voor het beleven van de spiritualiteit van de Grote Vasten. Onze voorganger, Johannes Chrysostomus, beschreef het gezin als «een kleine Kerk». ¹ Binnen het gezin wordt ons «zijn» inderdaad kerkelijk. In het gezin worden het besef van het sociale en gemeenschappelijke karakter van het menselijk leven en het leven in Christus, evenals liefde, wederzijds respect en solidariteit ontwikkeld. Het leven en de vreugde van het samenleven worden als een goddelijk geschenk ervaren. De gezamenlijke inspanning voor het inacht nemen van de canon van de Kerk en het ethos van het vasten in de context van een gezin, laten het charismatisch karakter van het ascetisch leven tot uiting komen en, in bredere zin, de overtuiging dat alles wat waar, eervol en rechtvaardig is in ons leven ook hemels is. Ondanks onze eigen synergie en bijdrage stijgen ze uiteindelijk uit boven wat menselijkerwijs haalbaar en toegankelijk is.

Het gemeenschappelijk leven, de liefde voor elkaar die niet uit is op eigenbelang en de deugd van vergeving laten immers geen ruimte voor eigenbelang en zelfgenoegzaamheid. Deze geest van «gemeenschappelijke vrijheid» en eucharistische ascese komt tot uitdrukking in de onlosmakelijke band tussen vasten, naastenliefde en deelname aan het parochiale en liturgische leven van de Kerk. De «vastensfeer» ervaren in een christelijk gezin is wezenlijk de waarheid van de Kerk beleven; het is de bakermat en het startpunt van het christelijk getuigenis in de huidige geseculariseerde samenleving.

Broeders en kinderen, bid opdat wij allen met ijver de periode van de Heilige en Grote Vasten mogen doorbrengen in vasten en berouw, in gebed en inkeer, door vrede te maken met onszelf en met elkaar, door te delen in het leven en door - met liefdadigheidswerken - «naasten» te zijn voor diegenen die in nood verkeren, elkaar te vergeven en in alle omstandigheden de naam van de barmhartige God te verheerlijken. Hem smekend opdat we de Heilige en Grote Week mogen bereiken met een gezuiverde geest en met vreugde en blijdschap Zijn stralende Verrijzenis mogen aanbidden.

Heilige en Grote Vasten 2024
† Bartholomeos van Constantinopel
vurig voorspreker van u allen voor God

Voor te lezen in de Kerk op de Zondag van Vleesderving, 8 maart 2024, na het Evangelie.

¹ J. Chrysostomus, *Commentaar op de Brief aan de Efeziërs 20*, PG 62.143.